

תהלים (10)

שמחת דוד בראותו שהמורד בו הוא בנו

מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו (ג, א)

את חרדת הדין. וביאר הרב שאדרבה, דוקא משום שיש פחד ואימת הדין ניתן לשמוח ולהיות בטוחים בישועת ה'. אבל אדם שאינו מפחד, אין לו במה לבטוח. צריך לשלב את שני הדברים יחד.

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

מלחמת בין יהודים, צרה גדולה!

ה' מַה רַבּוּ צָרֵי רַבִּים קָמִים עָלַי (ג, ב)

ישנו ניגוד מאוד בולט בין מזמור זה למזמור הקודם. בפרק הקודם כתוב "לְמַה רָגַשׁוּ גוֹיִם וּלְאֲמִים יְהַגּוּ רִיק", כשכל האומות, על כל עוצמתם הצבאית, הטילים והטנקים, פצצות האטום והטילים הגרעיניים, כשהם יתאספו להילחם נגד מלך המשיח, דוד המלך קורא למעשיהם "לְמַה רָגַשׁוּ גוֹיִם", הכל הבלים, התרגשות בעלמא, ו"יֹשֵׁב בְּשָׂמַיִם יִשְׁחַק ה' יִלְעַג לָמוֹ", הכל הבל.

לעומת זאת, כשהיה דוד במצב של בריחה מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ", כשהתיה מלחמה של יהודים נגד יהודים, ומול דוד המלך התייצבו אבשלום בנו יחד עם אחיתופל, שהיה ראש סנהדרין, דואג האדומי, ושאר אויבי דוד, כתוב שכמעט כל עם ישראל הלכו אתם, כאן אמר דוד: "ה' מַה רַבּוּ צָרֵי", זו כבר צרה גדולה מאוד! ולא עוד, אלא "רַבִּים קָמִים עָלַי". אם היתה קמה עלי מלכות יון או פרס, כל אלו כמאן דליתא. אבל כשאדם גדול כמו אחיתופל, או דואג האדומי שידע את כל התורה כולה והיה מגדולי הדור, ואדם כמו אבשלום שהיה מופלג בחסידות ובפרישות לכאורה, עד שראה לכולם מה הוא באמת..., כשאנשים מסוג כזה קמים להילחם בו, הם כבר בגדר "רבים" וממילא זוהי צרה גדולה מאוד.

כולנו מרגישים שכשישנה מחלוקת בין יהודים, לעולם לא יוכל צד אחד לשמוח בנצחוננו ולומר על כך שירה, כי סוף כל סוף את מי ניצחת? את עצמך? כשגויים קמים נגדנו, יודעים על מה להתפלל. בוטחים בה' שינצח עבורנו את המלחמה באויבינו. אך כשיהודים קמים נגד אחיהם היהודים, ולא עוד אלא שמדובר ביהודים צדיקים, אבל טועים, לדעת מתנגדיהם, זוהי צרה נוראית! צרה של גויים היא צחוק לעומת צרה כזו. אם כן, דבר ראשון אמר דוד המלך "מזמור", כי סוף כל סוף מריבה בתוך המשפחה פחות אכזרית. מצד שני, "מַה רַבּוּ צָרֵי", זו הצרה הכי גדולה שיכולה להיות.

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו מזמור לדוד קינה לדוד מיבעי ליה אמר ר' שמעון בן אבשלום משל למה הדבר דומה לאדם שיצא עליו שטר חוב קודם שפרעו היה עצב לאחר שפרעו שמח אף כן דוד כיון שאמר לו הקב"ה (שמואל ב יב-יא) הנני מקים עליך רעה מביתך היה עצב אמר שמא עבד או ממזר הוא דלא חייס עלי כיון דחזא דאבשלום הוא שמח משום הכי אמר מזמור (ברכות ו:).

מפני מה שמח דוד ואמר מזמור כאשר התברר לו שבנו הוא המורד בו? יש לומר: הנהגת הקב"ה עם כלל ישראל היא שלא כדרך הטבע, ומשום כך גם העונשים של כלל ישראל הם שלא כדרך הטבע ועל כן היה דוד ירא שמא עבד או ממזר הוא, כי כן הוא דרך העולם, שעבדים וממזרים מורדים במלכות. ונמצא שהקב"ה מענישו כדרך הטבע, וחס ושלום פסקה ההנהגה של למעלה מדרך הטבע. כאשר ראה כי אבשלום הוא, ומצב זה של בן המורד באביו הוא לגמרי שלא כדרך העולם, ולכן שמח על שעדיין נוהג ה' עמו בהנהגה שהיא למעלה מדרך הטבע!

כמוצא שלל רב תהלים בשם "רבי משה סולובייציק"

מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו (ג, א)

שירה וזמרה על צרות?

ידוע תמיהת חז"ל (ילקו"ש תהלים רמז תרכה), על הפסוק זה: מזמור לדוד? קינה מבעי ליה? על מה ולמה הזמרה הזו? ותירצו: דרש ר"ש בן אבשלום: משל לאדם שיצא עליו שטר חוב, קודם שפרע היה עצב, משפרעו שמח. כך דוד, כיון שאמר לו הקב"ה "הנני מקים עליך רעה מתוך ביתך" היה עצב, אמר שמא עבד או ממזר הוא ואינו מרחם עלי, כיון שראה שאבשלום הוא, התחיל אומר שירה. ה"מצודות דוד" כתב: בברחו, וצפה אז ברוח הקודש שיוחזר למלכותו ואמר התפילה ההיא בזמרה, כלומר, הוא ראה ברוח הקודש שהסוף יהיה טוב, ולכן שמח כבר מעכשיו. לפי דברי ה"מצודות דוד" כתוב כאן יסוד גדול מאוד בתפילה: הגם שידע דוד שבסוף יהיה טוב, מ"מ צעק: "ה' מה רבו צרי"! היה צועק ומתפלל! יש יסוד הידוע של הרב מבריסק זצ"ל בענין הדין בר"ה. בר"ה מצד אחד רוחצים ומסתפרים לכבוד יום הדין, כי בטוחים שהקב"ה יצילנו ויעשה לנו נס, ומצד שני, זוחילים ורועדים מיום הדין בואך, חשים

רַבִּים אֲמָרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לֹא בְּאַלְהִים סְלָה. וְאַתָּה ה' מִגֵּן מַגְדֵי פְּעָדַי פְּבֹדַי וּמְרִים רֵאשִׁי. קוֹלִי אֶל ה' אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מִהַר קָדְשׁוֹ סְלָה. (ג, ג-ד-ה)

יובן בהקדים מ"ש בבא בתרא (טז.) על מענה איוב שאמר שמא רוח סערה עברה לפניך ונתחלף לך בין איוב לאיוב. כתב מהרש"א: שמא מסרת העולם ביד ממונים ושרים ואין אתה מנהג עולמך ומשגיח על עולמך בעצמך, והשיבו הקב"ה מי פלג לשטף תעלה, הרבה טפות בראתי בעבים ולכל טפה בראתי לה דפוס בפני עצמה, שאם לא כן היו מטשטשין את העולם, בין טפה לטפה לא נתחלף לי, בין איוב לאיוב נתחלף לי וכו'. נמצא שמהמטר נלמד שהקב"ה משגיח בעולמו. ובזה יובנו סמיכות הפסוקים שזכרנו, וזהו רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלוקים סלה ירצה שאינו משגיח בתחתונים ח"ו, וזה מה שאומרים לנו האומות, אבל ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי לנגדם. ע"י קולי אֶל ה' אֶקְרָא, "קולי" הוא המטר שנקרא קול ה', הוא יענני, ר"ל שאמצא להם מענה. והכוונה שעל ידי המטר בטלה טענתם והבל יפצו פיהם שלא יכולו עוד לענות ולומר שאינו משגיח על עולמו בעצמו, יען דמירידת המטר שכל טפה וטפה עושה לה הקב"ה דפוס בפני עצמו, מזה מוכח שהוא בעצמו משגיח בתחתונים ולא מסר העולם ביד הממנים ח"ו. ובזה יבואר גם כן סמיכות הפסוקים בתהלים קל"ה כל אשר חפץ ה' עשה בשמים בארץ וכו', וסמך ליה למטר עשה וכו' והרי כמבואר.

תהלים "שם משמעון"

הצלתי היתה 'בעדי' ולכן היתה 'כבודי'

וְאַתָּה ה' מִגֵּן מַגְדֵי פְּעָדַי פְּבֹדַי וּמְרִים רֵאשִׁי (ג, ד)

דוד המלך נותן בפסוק שלפנינו תודה לה' על שהצילו מכל אויביו, ועדיין מקנן בלבו הספק אודות סיבת הצלתו: אהבת ה' אליו, או שנאת ה' לאויביו? ויש נפקא מינה העולה מספק זה: אם הצילו ה' מפני אהבתו אליו, אזי כבוד הוא לו ויש במה להתפאר. לעומת זאת אם הסיבה להצלתו היא מפני שנאת האויבים, אין לא כל סיבה להתפאר בה. משום כך אומר דוד: "ואתא ה' מגן בעדי", כלומר: מה שהצלת אותי הוא משום שאתה מגן בעדי ואוהב אותי, ומשום כך הרי זו "כבודי ומרים ראשי", אבל לו הסיבה היתה שנאת האויבים, לא היה לי במה להתפאר! **כמוצא שלל רב "תהלים"**

הלכה: קרא ק"ש כשנהיה בר מצוה, ואח"כ הביא ב' שערות.

שאלה: נער בר מצוה שקרא ק"ש בתחילת הלילה שבו נכנס למצוות ועדיין לא הביא ב' שערות, ואח"כ הביא את הסימנים, האם חייב לקרוא ק"ש שנית?

תשובה: דן בשאלה זו המנחת חינוך במצוה ת"כ: דעת רבינו טוביה מוינא, דבדרבנן יוצאים גם את הדאורייתא, וראיה מקידוש, ופלפלתי בזה, יעו"ש. ויש כאן חידוש כי ק"ש צריכה כוונה מיוחדת וכמבואר במ"ב ס"ג ט"ו: דאעפ"י שאין מתכוין לצאת בזה ידי מצוה, למ"ד מצוות אין צריכה כוונה, עכ"פ צריך כוונת הלב, בכל פסוק ראשון, כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים עכ"ל. ואם כן אולי כוונת מלכות שמים של קטן, לא מועילה לגדלותו. כי אין זה כוונה מספקת לבר חיובא דאורייתא, וצ"ע. וכנראה שדעת רבינו המנחת חינוך היא שכוונה יש גם לקטן, רק גמירות דעת אין לו, וכע"ז בעונג יו"ט לגבי חליצה של קטן ויעוין קובץ שיעורים ח"ב סימן ל'.

ספר "ברכי נפשי" שמות שאלה טז

פתגם: חברות טובה היא שותפות גם בדמעות, ולא רק בהנאות.
ספר "שמחלה"

תקירה: איסורי הנאה

אינם שווים כלום משום שאין ראוי להשתמש בהם ואין בהם תועלת, או שהאיסור משווי ליה כעפרא בעלמא, שהם מזיקים לאדם כסם המוות ברוחניות. (הגר"ש שקאפ בבא קמא טז ד"ה ונלע"ד: כעפרא בעלמא. דברי סופרים א-ה, ו) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: אם יסתר איש במסתרים

רבי איזיל חריף נכנס אצל אחד מעשירי העיר, שהיה ידוע בקמצנותו המופלגת, להתרימו לצרכי צדקה, כיון שנודע לאותו עשיר, כי רבי איזיל נכנס בשער ביתו, מיהר והסתתר בתוך הארונות שבבית. אולם, עיניו החדות של רבי איזיל הבחנו בכך, פנה אל אנשי הבית ואמר: כל ימי הייתי מתקשה להבין פשר דברי חז"ל: גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה. אבל עתה הדברים ברורים היטב, שהרי משה רבינו בראותו את זוהר פני השכינה בדמות הסנה הבורע, נאמר עליו: ויסתר משה פניו, לא הסתיר אלא את פניו בלבד, ואילו בעל הבית שלנו, כשמדובר בהכנסת אורחים הוא מסתיר את כל כולו בתוך ארון. **ספר "חזו וחלק" חלק ב'**

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים. לעילוי נשמת של גינט מסעודה בת ג'ולי יעל.

